

Cải cách đơn vị sự nghiệp công lập 2026-2027: Thay đổi cơ chế tài chính và đẩy mạnh tự chủ

12:28 28/02/2026

Hệ thống các đơn vị sự nghiệp công lập từ bệnh viện, trường học đến các viện nghiên cứu đang chuẩn bị bước vào đợt cải cách sâu rộng nhất trong giai đoạn 2026-2027. Trọng tâm của đợt thay đổi này là chuyển dịch từ cơ chế bao cấp kinh phí sang tự chủ tài chính toàn diện, gắn liền với việc sắp xếp lại bộ máy và đổi mới phương thức Nhà nước đặt hàng dịch vụ công.

Cơ chế tài chính, cách Nhà nước đặt hàng dịch vụ công và việc sắp xếp lại hệ thống đang tạo ra đợt cải cách lớn với đơn vị sự nghiệp công lập trong giai đoạn 2026-2027.

Chuyển đổi cơ chế cấp phát ngân sách sang đặt hàng dịch vụ

Theo Nghị quyết 29/NQ-CP năm 2026, Chính phủ định hướng thay đổi căn bản cách thức quản lý tài chính đối với các đơn vị sự nghiệp công lập. Thay vì cấp kinh phí trực tiếp dựa trên quy mô biên chế như trước đây, Nhà nước sẽ chuyển sang cơ chế đặt hàng, giao nhiệm vụ hoặc đấu thầu cung cấp dịch vụ sự nghiệp

công.

Ngân sách nhà nước sẽ được gắn chặt với chất lượng và kết quả đầu ra của dịch vụ. Một điểm mới đáng chú ý là xu hướng hỗ trợ trực tiếp cho các đối tượng chính sách để họ tự lựa chọn dịch vụ, thay vì cấp tiền cho đơn vị cung cấp. Cơ chế này buộc các đơn vị phải tính đúng, tính đủ chi phí dịch vụ dựa trên các định mức kinh tế - kỹ thuật khắt khe, từ đó minh bạch hóa cấu trúc thu chi và nâng cao năng lực cạnh tranh.

Tự chủ toàn diện gắn liền với tái cơ cấu bộ máy

Cải cách giai đoạn 2026-2027 không chỉ dừng lại ở tài chính mà còn đi kèm với yêu cầu khắt khe về tổ chức bộ máy và nhân sự. Các đơn vị đủ điều kiện sẽ được thúc đẩy chuyển sang mô hình tự chủ toàn diện hoặc chuyển đổi thành doanh nghiệp do Nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ đối với một số lĩnh vực phù hợp.

Đối với những đơn vị hoạt động kém hiệu quả hoặc chưa đủ khả năng tự chủ, Chính phủ yêu cầu xây dựng phương án sáp nhập, hợp nhất hoặc tổ chức lại để tinh gọn đầu mối. Việc đánh giá chất lượng dịch vụ sẽ không còn mang tính nội bộ mà được thực hiện bởi các cơ quan kiểm định độc lập và công khai kết quả. Điều này giúp loại bỏ tình trạng thanh quyết toán kinh phí chỉ dựa trên hồ sơ, thay vào đó là dựa trên mức độ hài lòng của người dân và tiêu chuẩn ngành.

Lộ trình tăng tốc sắp xếp hệ thống đến năm 2027

Kế hoạch cải cách hành chính nhà nước theo Quyết định 282/QĐ-TTg xác định giai đoạn 2026-2027 là thời gian cao điểm để hoàn thành việc sắp xếp tổ chức và hoàn thiện thể chế. Các lĩnh vực thiết yếu như y tế và giáo dục sẽ tiếp tục lộ trình tăng giá dịch vụ đi đôi với việc nâng cao chất lượng mạng lưới cơ sở.

Những đơn vị có dư địa thị trường tốt như kiểm định, đào tạo nghề hoặc dịch vụ kỹ thuật được kỳ vọng sẽ bứt phá mạnh mẽ khi được giao quyền tự chủ tối đa về nhiệm vụ và nhân sự. Việc thu gọn các đầu mối hưởng ngân sách trong năm 2026 sẽ tạo ra nguồn lực để Nhà nước tập trung đầu tư cho các dịch vụ công cơ bản và an sinh xã hội một cách hiệu quả hơn.

Tâm An